

Kesafetli topraktan ve küduretli sudan birçok canlı mahlukun yaratıldığı nazara verilerek “nur denizinden, zulmet bahrinden, havadan, elektrikten ve sair madde-i latifelerden” de melekler yaratılmış olacağı beyan ediliyor. Misallerle açabilir misiniz?

Söz konusu metinde şöyle buyuruluyor:

“... Çünkü şu kesafetli ve ruha münasebeti az olan topraktan ve şu küduretli ve nur-u hayata münasebeti pek cüz’î olan sudan, mütemadiyen hummalı bir faaliyetle, letafetli hayatı ve nuraniyetli zevil-idraki halkeden Fâtır-ı Hakîm, elbette ruha çok lââyık ve hayata çok münasib, şu nur denizinden ve hattâ şu zulmet bahrinden, şu havadan, şu elektrik gibi sair madde-i latifeden bir kısım zîşuur mahlukları vardır. Hem pek çok kesretli olarak vardır.”(1)

Su ve toprağın, ruh ve hayatla doğrudan ilgisi görülmemekle birlikte, bunlardan bu kadar çok canlı türünün yaratılması gösteriyor ki, güneş ve yıldızların ışıklarından, elektrikten, havadan, hatta karanlıktan da latif varlıklar yaratılabilir.

“Karanlık” kelimesi üzerinde kısaca duralım:

“Hamd, gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var eden Allah’a mahsustur...” (En’âm, 6/1)

Bu âyet-i kerîmede; Allah’ın, zulümatı ve nuru var ettiği beyan edilmekle, **karanlığın da bir mahluk olduğu** ve her mahluk gibi onun hakikatinin de esmâ-i İlâhiyeye dayandığı ders veriliyor. **Nur** unsurundaki esmâ tecellilerini seyreden melekler bulunduğu gibi, karanlıktaki tecellileri de seyreden melekler olacaktır.

Allah’ın bütün esmâsı nuranî olduğuna göre taş da toprak da ışık da karanlık da bu nuranî isimlerin tecelli etmesiyle meydana gelmişlerdir. Buna göre, Cenab-ı Hak, karanlığı yaratmakla ortaya bir celal tablosu koymuş, onu tefekkür ve onun tesbihlerini temsil edecek melekler de yaratmıştır. Karanlığı temaşa ve tefekkür için yaratılan bu melekler ayrı bir melek nevidir. Onlar bu vazife için yaratılmış olmaları

sebebiyle sanki karanlıktan yaratılmış gibidirler. Yoksa, meleklerin "**kün**" emriyle doğrudan ve hiçbir sebebin hissesi olmaksızın yaratılan nuranî varlıklar olduğu malumdur.

Nitekim sudan ve topraktan yaratılan canlıları tefekkür eden ve onların tesbihatını temsil eden melekler de nurdan yaratılmışlardır, bunların yapılarının da su ve toprakla bir alâkası yoktur.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Dokuzuncu Söz.](#)